

viðmerking

Poul Geert Hansen ger viðmerkingar til grein í Dimmalætting:

Vilja vit hava ein effektivan almenntann sektor?

Viðmerkingar til greinina í Dimmalætting leygardagin: »Vilja vit geva teimum almennu hægrí lön?»

Tað er ikki rætta leiðin at lækka lönirnar, um vit ynskja at effektivisera tað almenna. Tvørturímóti verður úrslitið, at trýstið verður tikið av kravinum um effektivisering.

Spurningurin um lönarlækking er ofta frammi, ikki einans innan tað almenna. Tað eru tey sum meina, at hetta er heiluvágurin, ið fær samfelagshjólina at mala aftur. Um hetta var rætt, so kann tað undra, at tað eru lág-lönarlöndini í suður- og eystureuropa, sum hava tað vánaligasta kappingarførið í Europa.

Tað er ikki einans lönarlagið, ið er avgerðandi fyri kappingarførið. Prisurin á vøruni er í nógv størri mun tengdur at vøruýgdini, produktivitinum í framleiðsluni og trygðini fyri, at vøran

kemur fram til ásettu tíðina. Eitt lágt lönarlag stuðlar ikki undir hesum. Hetta er tó ikki einsmerkjandi við, at vit ikki skulu vísa afturhaldni í lönarvøkstrinum, men at krevja beinleiðis nominellan lönar-niðurskurð, er nakað heilt annað.

Uppgávurnar skulu loysast

Tann almenni sektorin skal eisini vera effektivur og røkja tær uppgávur væl, sum vit sum samfelag ynskja at loysa í felag. Tær flestu uppgávurnar skulu undir øllum umstøðum loysast á ein ella annan hátt. Tað veri seg fyrirsiting, undirvising, heilsurøkt, barnaansing, samferðsla, postur, telefon, almennar veitingar o.s.fr. Tað er so ein politiskur spurningur at taka støðu til, hvussu

nógvilboð skulu vera.

Tað er helst møgulegt at skipa nakrar av teimum almennu stovnunum øðrvísi enn nú við t.d. at fara yvir til aðrar stýringarhættir, so

sum kontraktstýring har sáttmáli verður gjørdur millum stovnin og myndugleikarnar yvir fleiri ár. Játtaðin er tã tengd at máløtum um, hvussu krøvini í kontraktini

eru rokkin, eftirspurningurin, brúkaranøgðin o.s.fr. Leiðslan á stovnunum verður tã meiri lík henni á eini privatari fyrirkø. Nakrir stovnar kunnu helst eisini privatiserast. Slíkar umleggingar skulu tã fyrirkast væl, og ekspertisarnar, sum fólk hava, ið starvast innan økið, málbrúkast.

Sum heild áttu samfelagsborgararnir at verið nógvil meira virknir við at sagt, hvat tey ynskja og hvørji krøv tey seta til tãenasturnar frá tã almenna. Hugburðurin at tað almenna er eitt neyðugt »onde» kann ikki brúkast til nakað. Uppgávurnar skulu loysast.

sokalla »politikkfella» at hava henda politiska málsetningin. Forkáringin er henda: Um samfelagið er komið inn í ein lágkonjunktur, so lækkar skattagrundarlagið og undirskot kemur automatiskt á figgjarlógina. Verða útreiðslurnar tã lækkaðar fyri at mótã tã lækkaðu inntøkuni, so lækkar skattagrundarlagið enn meira, tã virkseimið í búskapinum minskar, og enn minni kemur inn í skatti. Undirskotið hvørvur ikki, men samfelagsbúskapurin stagnerar og vit fáa stórt arbeiðsloysi.

Við hesum er ikki sagt, at almenna nýtslan skal vera heilt ótálmað. Tað mál bara ikki vera fremsti málsetningurin at fáa javnvág á figgjarlógina, tã tã býtur niðurgongdin seg sjálva í halan.

Roknistykkið passar ikki

I greinini setur »bak» eitt roknistykki upp, sum visur at nettoutreiðslurnar hjã landskassanum hækka við 50 mill.kr. av at ganga fakfeløgnum á mótã. Hetta passar ikki.

Feløgini hava givið landsstýringin tilbøðið at fyrbils lönarniðurskurðurin verður latin aftur yvir eitt áramál. I hesum tíðarskeiði ber væl til at fremja umleggingar og rationaliseringar soleiðis at lönarsummunin ikki hækkar.

Men roknistykkið kundi verið brúkt til at rokna effektivitã lönarniðurskurðin i 1993. Tã hendi broytingin í einum. Útrokningar visa, at landskassans roknskapur batnaði við knapt 30 mill.kr., meðan kommunuroknskapurin versnaði við 20 mill.kr. Alt i alt var úrslitið 10 mill.kr.. Tær óhepu fylgjurnar eru tã ikki tiknar við. Men øll vita vit, at arbeiðsloysið er vaksið munandi, fólk eru flutt av landinum og landskassin mátti sprenna 3 mia.kr. inn í bankarnar, tã virðini á húsunum vóru niðurskrivað eitt hálvt ár eftir lönarniðurskurðin.

Poul Geert Hansen

Jan Müller og BBC

At blaðmaðurin, ábyrgdarblaðstjórin á Sosialinum, Jan Müller so sansaleysur loypur framav, sum hann ger í Sosialinum leygardagin, við persónligum áløpi á einstakar býráðslimir, tã ein býráðssamtykt gekk hansara vilja ímóti, er heilt ótrúligt.

Við gitingum, tã samtyktin varð gjørd við skrivligari atkvøðugreiðslu á fundi við afturlatnum hurðum, loyvir hann sær at krevja grundgevingar fyri atkvøðugreiðsluni frá okkum, sum hann hevur gitt mugu hava atkvøtt annað enn tað, hann vildi hava.

Nei, Jan Müller, tað kundi ikki fallið mær inn at svara tær uppã spurning tã. Hvã eg atkvøddi, kenni eg onga orsök til at fortelja tær framum onnur. Hvãt hinir limirnir hava atkvøtt stendur fyri teirra egnu rokning at svara. Tã atkvøtt er við seðlum, so er atkvøtt við seðlum, og har stendur ikki avsendari á.

Verður næsta krav tit kanska svar uppã, hvãt hendi ein tíma seinni, tã atkvøtt varð um innstilling til nýggja kommunulæknan? Tã varð eisini atkvøtt við

seðlum. Enntã 3 ferðir, og krossarnir vóru 13 í hvørjum umfar, so har er tilfar nokk til gitingar.

Annars haldi eg at umrøða tã av analfabetismu og intoleransu, vanvirðing og misáliti mátti verið eitt sindur ring at góðtikið hjã teimum, sum ikki hava havt møguleika at siggja BBC Møgulu, til dømis hjã teimum 2/3 av føroyingum, sum búgva uttan fyri Havnina og sum ikki hava parabolantennu.

Seriøsar journalistikkur er fyrst og fremst objektivur tíðindaflutningur, Jan, og aðrenn tã loypur framav einaferð enn, so vil eg frãbiðja mær at tã ferð eftir ferð í blaði tãnum, ella hvør so eigur tað, undirstríkan og vísir á mína stóru ávirkan á ávíst annað blað. Aftur giting og persónligt briksl frá tãinari síðu, sum eg eri farin at troystast av.

Uttan at fara í smálutir í málinum viðvíkjandi BBC, so er søgan stutt tann, at Rás

Tórshavn kom í lag við kommunalum kreftum. Valdar vóru at enda 4 ymiskar rásir, tã landsins myndugleikar forðaðu fyri, at vit fingur tær 8 rásirnar, sum vit ynsktu og høvdu biðið um. Høvdu vit fingið tær allar, og tað høvdu vit pengar til tã, so vóru vit ikki komin í hesa støðu, nú BBC World Service varð býtt sundur.

Nú vóru vit noydd at velja, tã alternativ við ein fløga uppã 5 til 700.000 kr. ella at vit strikaðu eina av hinum rásunum, vit longu hava. Býráðið tók so á demokratiskan hátt støðu hóskvøðið. Meirilutin var 8 móti 5, og við tã atkvøðugreiðsluni hava vit fingið BBC Prime á skíggjan framvyr.

Eg havi størstu virðing fyri BBC og teirra tíðinda-sendingum. Illsintan og subjektivtan tíðindaflutning kann man harumframt ikki lasta teir fyri, og tað er so avgjørt ein stór dygd!

Tórshavn, 3.3.95

Lisbeth L. Petersen,
býráðsforinadur

Almenna lönarlagið

Ein lönarlækking innan tað almenna loysir ongur trupulleikar, men skapar bara meiri ólag í samfelagnum. Talan er um eina niðurgerðing av teimum fólku, ið starvast innan økið. Sum einasti samfelagsbólkur fáa tey ein eykaskatt upp á 8,5%. Sum um skattabyrðan ikki er nóg høg frammanundan. Familjurnar fáa ikki endarnar at rokka saman.

Tað er ósatt, tã ið sagt verður i greinini í Dimmu, at meg-inparturin av alment løntum hava eina ársinntøku millum 220-300.000 kr. Tann størsti bólkurin hevur eina inntøku millum 12-16.000 kr. um mánaðin, um tey arbeiða fulla tíð. Við tã arbeiðsbyrðu, sum verður lögð á tey, eru tað heilt nóg, sum velja at arbeiða niðursetta tíð.

Tað er eisini hálønarbólkar innan tað almenna, men lönirnar eru ikki í námindum av teimum hjã teimum háløntu innan privata sektorin. Fyri hálønarbólkararnar sum yngri læknar, studentaskulalærarar o.t., sum fáa eina lön millum 20-28 tus.kr. um mánaðin, eru Danmark og Føroyar sami arbeiðsmarknadur. Tað verður ógjørligt at fáa fólk henda vegin, um lönirnar lækka.

Politikkfellan

Føroyar eru í løtuni í størstu kreppu nakrantíð, og tã kann tað fyri nógvum synast skilgott at hava sum politiskan málsetning at fáa javnvág á figgjarlógina. Men her ávara flestu búskaparfrøðingar. Tað kann vera ein

Nú eru fleiri í Havn

I ávavis er fólkatalið í Havn bara gingið skeivan vegin, men nú hevur einaferð aftur verið framgongd.

Hon er ikki stór, men hon er har.

Fyríbilsuppperðin hjã Tórshavnar kommunu sigur, at 1. mars búið 15.105 fólk í Havnar kommunu, og 1. april var fólkatalið hækkað til 15.115.

Argir eru taldar við.
randi